

Δίκτυο Βιβλιοθηκών με Λέσχες Ανάγνωσης

Μια σχέση με μέλλον ανάμεσα
σε αναγνώστες, βιβλία, βιβλιοθηκονόμους

Του ΒΑΣΙΛΗ ΡΟΥΒΑΛΗ*

Οι Βιβλιοθήκες και οι Λέσχες Ανάγνωσης αποτελούν δύο διαφορετικά πεδία ενδιαφέροντος, τα οποία προοικονομούν τη συζήτηση για τον τρόπο λειτουργίας τους, τη ειδικότερη χρησιμότητά τους, αλλά και την πολλαπλότητά τους -αμφότερες- σ' ό,τι αφορά τον εκπαιδευτικό-ψυχαγωγικό ρόλο που

επιδιώκεται να διαδραματίζουν. Πρόκειται για δύο θεσμικές βάσεις που υποστηρίζουν τη βιβλιοφιλία, την έρευνα, τη μελέτη και την ψυχαγωγική διάσταση της ανάγνωσης.

Μέχρι πρότινος το δίκτυο των βιβλιοθηκών όσο και οι Λέσχες Ανάγνωσης αποτελούσαν σπάνιο ή ανύπαρκτο εργαλείο για τον Έλληνα

αναγνώστη, μαθητή-φοιτητή, ερευνητή, συγγραφέα ή άλλον επαγγελματία του εκδοτικού κλάδου. Η πρότερη εμπειρία από την καλλιέργεια της κουλτούρας του βιβλίου μέσω της δανειστικής βιβλιοθήκης όπως και της συμμετοχής σε συναντήσεις μεταξύ βιβλιόφιλων στο πλαίσιο της Λέσχης Ανάγνωσης, υπήρξε μηδα-

μινή έως και αποκαρδιωτική σε ευθεία σύγκριση με τα τεκταινόμενα στις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες.

Στην περίπτωση των Δημοτικών Βιβλιοθηκών αξίζει -σχολιαστικά- να προτάξω την προσωπική εμπειρία από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Ρεθύμνου, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όπου η φιλότιμη υπάλληλος δυσκολευόταν να με εξυπηρετήσει, έναν νεαρό φοιτητή με ιστοριογραφικές αναζητήσεις λόγω έλλειψης υποδομών, ταχύτητας στην ανεύρεση, πολλαπλότητα στις βιβλιογραφικές επιλογές και την προσβασιμότητα. (Έχουν όμως περάσει αρκετά χρόνια από αυτή την κατάσταση, και υποθέτω προς το καλύτερο...).

Ωστόσο, κρίνοντας στην προκειμένη περίπτωση τη λειτουργία των βιβλιοθηκών σε συνάρτηση με τη λειτουργία των Λεσχών Ανάγνωσης, αυτών που οργανώνονται στο πλαίσιο των δράσεων του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου, μπορεί άμεσα να ειπωθεί ότι το «πάντρεμα» είναι αναμφίβολα ουσιώδες, αποδοτικό. Με την ιδιότητα του υπευθύνου των Λεσχών Ανάγνωσης στο ΕΚΕΒΙ διαπιστώνω -σε τακτική βάση επικοινωνώντας με συντονιστές σ' όλη την ελληνική επικράτεια- την πρόθεση αναζήτησης νέων, ελκυστικών τρόπων επανατοποθέτησης-εγκόλπωσης των βιβλιοθηκών στην όποια τοπική κοινωνία.

Οι Λέσχες Ανάγνωσης προετοιμάζουν ένα φυτώριο αναγνωστών ή μάλλον, ας ειπωθεί διαφορετικά, επαναπροσδιορίζουν τη σχέση του αναγνώστη με τον περιβάλλοντα χώρο, επιτρέπουν την αξιοποίηση σε μεγάλο βαθμό των βιβλιοθηκών με όλες τις προσφερόμενες υπηρεσίες τους - ενδεικτικά τον δανεισμό και τον διαδανεισμό, τη διευκόλυνση των χρηστών όσον αφορά τη συγκέντρωση βιβλιογραφίας για συγκεκριμένες θεματικές, την προώθηση της αναγνωσιμότητας και της διά βίου εκπαίδευσης, την προσβασιμότητα σε ΑΜΕΑ, την εναλλακτική και ποιοτικά εμπλουτισμένη χρήση του Διαδικτύου, την εκπαίδευση στις νέες τεχνολογίες, όσο βεβαίως και τις εκδηλώσεις που μπορούν να λαμβάνουν χώρα εντός της βιβλιοθήκης είτε να οργανώνονται εξ αφορμής και με την αιγίδα της.

Αναφορικά με τη Λέσχη Ανάγνωσης Κορώνης, για να σας δώσω ένα

μικρό δείγμα «γραφής» από τη συλλειτουργία λέσχης με την τοπική δημοτική βιβλιοθήκη, είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι η συγκεκριμένη τοπική βιβλιοθήκη απέκτησε, κατά κοινή ομολογία της πλειονότητας των κατοίκων του δήμου (που επίσημα αριθμεί περίπου 5.000 δημότες), έναν πραγματικό λόγο ύπαρξης αφ' ης στιγμής τα μέλη της λέσχης αποφάσισαν να συναντιούνται στην αίθουσα της βιβλιοθήκης. Με δεδομένο ότι το κτήριο ήταν παλαιό, κλειστό για πολλά χρόνια και με επαναλειτουργία του μόλις κατά την τελευταία 4ετία, δεν ήταν λίγοι εκείνοι που εξέφρασαν την απορία για τον λόγο υπαρξής του μέχρι τότε... Παρ' όλα ταύτα, σύντομα διαφάνηκε η ανατροπή αυτής της εικόνας. Η βιβλιοθήκη αξίωσε να ανοίγει κάθε απόγευμα -μέρα παραμέρα- με τους μαθητές του διπλανού φροντιστηρίου να περνούν την πόρτα της στα διαλείμματα, με τους συμμετέχοντες της Λέσχης Ανάγνωσης να αναζητούν βιβλία παλαιότερα που ίσως θα μπορούσαν να προτείνουν στην επόμενη συνάντηση προς ανάγνωση και συζήτηση, με τους ξένους, τους αλλοδαπούς μετοίκους της μικρής κωμόπολης να «ξεθαρρεύουν» και να χαρίζουν δικά τους βιβλία (σε γλώσσες όπως γερμανικά ή ολλανδικά και γαλλικά) ώστε να εμπλουτιστεί ο κατάλογος των προς δανεισμό βιβλίων.

Η εντύπωση που σχηματίζει κανείς από ανάλογες περιπτώσεις πιστοποιεί τη γενικότερη ιδέα (αυτό που λέγεται και γράφεται στον ειδικό Τύπο περί βιβλίου) πως οι σημερινοί αναγνώστες έχουν σταδιακά αλλάξει τους κανόνες της αναγνωστικής συμπεριφοράς τους ξεφεύγοντας από τις συμβατικές και παραδοσιακές συνήθειες. Με άλλα λόγια, η βιβλιοθήκη έχει εξελιχθεί πλέον ως «ερός χώρος» ανάγνωσης, δεν είναι πια το αυστηρό και ίσως νυσταλέο αναγνωστήριο αλλοτινών εποχών, αλλά έχει προσλάβει τον ρόλο ενός πόλου, ενός κομβικού σημείου, για τον βιβλιόφιλο καθημερινό άνθρωπο, τον τακτικό και απαιτητικό αναγνώστη που θεωρεί την επαφή με τα βιβλία μια σοβαρή δραστηριότητα, προσεκτική και ελκυστική για παράλληλες δράσεις. Αυτό το *modus legendi*, ο νέος τρόπος ανάγνωσης χωρίς ταμπού ή υπεροψίες, οδηγεί

εν χορδαίς και οργάνοις τα μέλη των Λεσχών Ανάγνωσης να προτιμούν τη χρήση των βιβλιοθηκών, να οργανώνουν εκεί τις συναντήσεις τους, να αξιοποιούν τις δυνατότητες που τους προσφέρει ο χώρος. Όλα αυτά, κάνοντας μια μικρή επεξηγηματική παρένθεση, είναι αισιόδοξα, θετικά και γεμάτα υποσχέσεις για το αύριο.

Επιστρέφοντας στις Λέσχες Ανάγνωσης, αξίζει να σημειωθεί ότι πάγιος στόχος του ΕΚΕΒΙ, ανάμεσα στους άλλες δράσεις και την πολιτική λειτουργίας του, είναι η ενίσχυση και η προώθηση της ανάγνωσης. Ως εκ τούτου, δημιουργώντας την υποδομή των Λεσχών Ανάγνωσης (εδώ και μία τριετία) προσδοκά να συνεισφέρει στο θέμα των βιβλιοθηκών, θεωρώντας ότι πρόκειται για έναν σημαντικό κρίκο στην αλυσίδα του βιβλίου.

Εστω κι να δεν έγκειται στις αρμοδιότητές του, το ΕΚΕΒΙ προτρέπει τις συναντήσεις των Λεσχών Ανάγνωσης σε χώρους βιβλιοθηκών. Και με αυτό το σκεπτικό προβαίνει στη συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης αφού, εκ των πραγμάτων, ο κοινός στόχος της βιβλιοφιλίας και της αύξησης της αναγνωσιμότητας είναι δεδομένος για αμφοτέρους τους φορείς. Η δημιουργία ενός Δικτύου Βιβλιοθηκών με Λέσχη Ανάγνωσης κρίνεται απαραίτητη, με σαφή και συγκεκριμένα ανταποδοτικά οφέλη. Η αρχή έχει ήδη γίνει (με 58 δηλώσεις συμμετοχής) και αναμένεται η συνέχεια.

Ο δρόμος είναι ανοιχτός, οι προοπτικές μεγάλες, όπως και υλοποιήσιμες οι φιλοδοξίες τόσο για τους ακάματους βιβλιοθηκονόμους όσο και τους υπόλοιπους κρίκους στην αλυσίδα του βιβλίου, αυτούς δηλαδή που πιστεύουν στο κείμενο ως φετίχ, στην απόλαυση της γραφής και της ανάγνωσης, της δημιουργίας.

** Ο Βασίλης Ρούβαλης είναι υπεύθυνος των Λεσχών Ανάγνωσης του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ)*